

Fee Czisch: A gyerekek többre képesek

2023.09.10.

A gyerekeknek olyan iskolára van szükségük, ahová én magam is szívesen járnék – mondta magának Fee Czisch, amikor évekként ezelőtt általános iskolai tanár lett. Két évtized alatt a meglévő iskolarendszer keretei között hajtott végre saját személyes iskolareformját. Az alábbi írásban így mesél munkájának alapelveiről:

Életünk, még a legkisebbek élete is alaposan megváltozott az elmúlt száz évben. Csak az iskola maradt makacsul olyan, amilyen mindig is volt. A gyerekeknek mindig is, így most is egymás mögött kell ülniük, elsősorban hallgatniuk kell, „jónak kell lenniük / jól kell viselkedniük”, és mindenkinek ugyanazt kell megtanulnia egy időben, és mindenekelőtt utánozni, amit a tanár kitalált. Mintha ez egy természeti törvény lenne.

Egy másik iskola

Az agykutatás eredményei viszont egy másik iskolát követelnek:

Minden gyerek más, és másképp is tanul, ezért önállóan, a saját tempójában és a saját módján kell tanulnia, és meg kell találnia a saját, egyedi módszerét. A tanuláshoz a legrosszabb módja a kioktatás és a kívülről való megtanulás, a legjobb módja pedig az érzékszervi tapasztalatszerzés, nevezetesen amikor a valóságban megnézhetik, megízlelhetik, megszagolhatják és megérinthetik dolgokat – fákat, állatokat, növényeket, vizet, havat. Vagy amikor kísérletezve, játszva és szórakozva vizsgálhatják meg a betűket és a számokat. A fogalmakra és a szabályokra jobban emlékeznek, ha aktívan foglalkoznak a dolgokkal. Így például az ujjukkal, gombokkal, gesztenyékkel vagy kisautókkal gyakorolhatják a számtant, és

saját szövegeikkel a helyesírást.

A nyomás félelmet kelt

A magolás értelmetlen, mondják a kutatók. A szelekció és a korai, állandó osztályozás nyomás alá helyezi a gyerekeket. A nyomás félelmet kelt bennük. A félelem pedig butává teszi őket. Az érdekes javaslatok, a bátorítás és az elismerés jobban csábítja őket, mint a jegyek, mert a gyerekek természetüknél fogva kíváncsiak. A gyerekek szeretnek együtt és csoportban tanulni és dolgozni, segíteni egymást, ha békén hagyjuk őket. Nem kell mindig mindenkinek ugyanazt csinálnia, mert nem ugyanarra van szükségük. Egyszerre válnak önállóvá és sajátítják el a fontos szociális készségeket: hogyan lehet jól kijönni egymással, mások tiszteletét kivívni és tisztelni másokat; hogyan lehet vitatkozni, és hogyan lehet véget vetni egy veszekedésnek.

Kis szakértők

A gyerekek a tanulás szeretetével születnek. És Istenemre, nem üres lappal érkeznek az iskolába. Ők már szakértők – mindegyikük a maga módján. Az egyik olyan gyorsan fut, mint a menyét, ismeri a számokat és mindenféle dinoszauruszokat. A másik tökéletesen leírja a várost, ahol a nagymama lakik, tudja, miért van szüksége pacemakerre, és hogyan működik az. Rengeteg dalt tudnak énekelni, verseket szavalni, olvasni és ritmusra táncolni. Törődnek azokkal, akik éppen rosszul érzik magukat.

Vágyakozás az új dolgok iránt

Az iskolában szeretnének új dolgokat tanulni, és megmutatni, hogy mit tudnak már, de mindenekelőtt érzelmi biztonságra van

szükségük és arra, hogy a legkisebb személyes teljesítményüket is elismerjék. Szükségük van arra, hogy bátorítsák és kihívások elé állítsák őket, ahol erre szükség van. Ha hibázni szabad, akkor lelkesen és szenvedélyesen foglalkoznak a feladataikkal – és ritkán adják fel.

Minden megtanult betű egy ünnep lehet

Az olvasás megtanulása az első nagy céljuk. Nem szabad csalódást okozni nekik. Minden betűt érdemes megünnepelni, pl. az "A" esetében azt csinálhatjuk, hogy eléjük teszünk egy kosár gyümölcsöt. Lassan és tisztán egymás után kimondjuk a gyümölcsök nevét, hogy hallani lehessen, hol van bennük "A", a gyerekek pedig lerajzolják az adott gyümölcsöt, és sok "A"-t és "a"-t írnak mellé. Aztán feldaraboljuk az ananászt, az almát, az avokádót és a banánt, megkenjük a kenyeret baracklekvárral, és minden falatban van egy kevés "a" vagy "A". Este azt a feladatot adom nekik, hogy hallgassák meg az almafán csicsergő madarat, és karolják át anyu vagy apu nyakát. Mindezt a szabad munka során bőven gyakorolják. Nem mindenki ugyanazt gyakorolja, mert nem mindenkinek van szüksége ugyanarra a gyakorlatra. Így aztán nincs semmiféle tétlenség vagy unalom.

Inspiráció és biztatás

Fontos, hogy az olvasásba fektetett energiák megtérüljenek! Csak a gyermeki világhoz közel álló vicces, kalandos, fantáziadús és titokzatos történetekkel csábíthatjuk őket olvasásra – olvasni tanulni kemény munka. A gyerekek általában az iskolában tanulnak meg olvasni: egy szép mesekönyvvel bármikor visszavonulhatnak az olvasósarokba. Így tanulnak mindannyian, közülük néhányan függővé válnak. A gyerekek

többre képesek, ha többet kínálunk nekik. Mindenekelőtt mások békés társaságára és a tanár figyelmére van szükségük. Akkor válnak a tanulás mestereivé.

Ahhoz pedig, hogy mesterekké váljanak, ösztönzést, biztosságot, szabadságot és elismerést kell nyújtani a gyerekeknek.

Fee Czisch több bajorországi általános iskolában is tanított. 2002 óta általános iskolai pedagógiát és didaktikát tanít Münchenben. Itt ő irányította a jövődi tanítók mediátor képzését is. A „Kinder können mehr – Anders lernen in der Grundschule” (A gyerekek többre képesek – másképp tanulni az általános iskolában) című könyve az Antje Kunstmann kiadónál jelent meg 2007-ben.

Fordította: Fóti Péter és Juhász Vera

Kapcsolódó oldalak:

- John Holt: Tanuló irányította tanulás
- Gudrun Spitta: Előbb írni, aztán olvasni?